

Mô t cu c "cách ma ng hoa nhàì"?

Tình tra ng bất ô n th ì gian qua ta i Tunisia, quốc gia A rập châu Phi, đã thu hút s chú ý cu a d luâ n trên thế g i.

Kinh tế gia, nhà nghiên c u n i tiếng cu a Pháp, Jacques Attali đ a ra cái nhìn cu a ông về s kiê n mà ông go i là "cu c cách ma ng hoa nhàì".

Bài viết t a đề "Tunisia, rồi sau đó?" cu a Attali đăng trên t L'Express hôm 19/01, bình luâ n rằng nh ng gì xa y ra ta i Tunisia không pha i là điều bất ng .

"Ca thế g i biết rằng th c tế trong ít nhất hai m i năm nay, làn sóng dân chu đã tràn qua ca thế g i."

Theo tác gia , lý do không pha i b i các diễn biến chính trị , mà chính vì nên kinh tế thi tr ng.

"Về lý thuyết, theo phân tích cu a Karl Marx thì thi tr ng ta o tiên đề cho dân chu xuất hiê n."

"Đó là bßi vßi sß hình thành cußa mßt tßng lßp tß saßn, vốn cần có sß ôßn đißnh về luật pháp cùng vßi tß do để sáng tạo."

Attali nhìn nhận rằng quan điểm này cußa tác gia cuốn "Tß baßn luật" đã đßnh cßch chứng thßnh bằng nhßng gß xaßy ra tại châu Âu và phßng Tây nói chung, rồi đến phßng Đông, nßc Nga, Nam Mỹ và cuối cùng là nhiều nßi ở châu Phi và châu Á.

Mßt số lßn các nßc châu Phi, châu Á và các nßc Ảßp lâu nay không có cß sß cho nên dân chủ, thßnh chí nhßng sß kißn nhß Iran, Thiên An Môn ở Trung Quốc hay tình hình khó khăn tại Miến Điện khiến nhiều ngßngßng cho rằng kết cußc sẽ là chế độ độc tài.

Thßnh tác gia bài viết cho rằng diễn biến hiện tại tại Tunisia chứng minh rằng lý thuyết cußa Marx vẫn còn có giá trị.

"Đất nßc Tunisia, chuyển sang kinh tế thị trường, chỉ có thể trở thành mßt quốc gia dân chủ."

Attali viết, sau đó sẽ là các trường hợp cußa Ai Cập, cußa Việt Nam, Trung Quốc, các nßc Sahara ở châu Phi; và sau nữa có thể là Algeria rồi Syria.

Lußc nào?

Tác gia bài viết cho rằng cần xem xét các điều kiện cho mßt cuộc cách mạng thành công. Theo ông, có năm yếu tố.

Đó là: 1/ Tầng lớp sản đßnh hình thành và phát triển mạnh.

2/ Mô t quân đô i phi tôn giáo.

3/ Mô t tầng lớp thanh niên không có gì đê mất.

4/ S thiếu vắng mô t nhân vật lãnh đ o có uy tín và đ c lòng ng i dân; và

5/ Môi tr ng quốc tế thu n l i.

Muốn có chuyên đô i dân chu ta i các quốc gia n c ngoài, theo Attali, chính phủ Pháp cần khuyến khích các thay đô i đó.

"Pháp pha i nói rõ rằng dân chu là hệ thống xã hô i duy nhất có thể chấp nh n đ c, rằng mô t vi lãnh đ o không thể cầm quyền ca hai m i năm rồi chuyên giao cho con cái cu a mình."

Theo ông, chính phủ Pháp cần cho thấy họ không pha i là ba n bè cu a nhân vật lãnh đ o, mà là cu a ng i dân các n c, cho dù viê c thay đô i lãnh đ o có thể tr c mắt sẽ a nh h ng quyền l i cu a các doanh nghiệp p Pháp.

"Hy vọng là ng i ta không quên nh ng bài học này tr c khi mô t cuê c cách ma ng hoa giấy hay cách ma ng cây s y..."

Jacques Attali (sinh năm 1943 ta i Algiers, Algeria) là kinh tế gia và học gia Pháp. Từ 1981 t i 1991, ông là cố vấn cho Tô ng thống François Mitterrand.